

[FINESTRA AL MÓN] L'Àrtic: De la guerra freda al desglaç

Albert Punsola (/autor/albert-punsola-44)

27/12/2005



L'Àrtic engloba l'oceà glacial que porta el mateix nom i les terres insulars i continentals que envolten aquest oceà i que es troben a l'interior del cercle polar Àrtic. Es tracta d'una regió biogeogràfica amb característiques ben definides com el fred permanent, que pot arribar a 50 graus sota zero, o les condicions de llum, amb nits i dies larguíssims.

Aquestes condicions no han estat impediment perquè algunes comunitats humanes s'hi establissin des de fa 5.000 anys i d'altres hi hagin explorat més endavant rutes per a la navegació. Abans que es consolidés l'estat modern, l'Àrtic ja era un espai de relació comercial i una cruïlla de cultures. Aquesta dinàmica es va interrompre entre 1948 i principis dels anys 70, amb motiu de la guerra freda. El grau de cooperació es va reduir al mínim indispensable i països com Canadà i la Unió Soviètica, especialment, van incloure en la seva sobirania grans espais de la regió per qüestions estratègiques. L'Àrtic es va convertir en una àrea per on circulaven submarins nuclears, es feien explosions atòmiques secretes i altres experiments militars. I també en la trajectòria que haguessin seguit els míssils entre Euràsia i Amèrica del Nord, i viceversa, cas d'haver esclatat la tercera guerra mundial.

Canvi d'escenari Durant els anys 70 i sobretot als 80, amb l'arribada de Gorbatxev a la presidència de la URSS, la cooperació es va reprendre amb tractats bilaterals pel foment de la ciència i la protecció ambiental. Posteriorment la tendència es va anar estenent a tots els nivells: comunitats indígenes, governs locals -independentment del país de pertinença- i governs regionals, aquests darrers reunits en el [Northern Forum](http://www.northernforum.org/en/) (http://www.northernforum.org/en/). El 2006 complirà 10 anys d'existència el [Consell Àrtic](http://www.arctic-council.org/index.php/en/) (http://www.arctic-council.org/index.php/en/) format per Canadà, Dinamarca, EUA, Finlàndia, Islàndia, Noruega, Suècia i Rússia. Es un fòrum de cooperació en el qual destaca de manera especial un grup de treball dedicat a fomentar el desenvolupament sostenible de la regió, objectiu que apareix explícitament en la declaració fundacional d'aquesta organització. La multiplicació de programes orientats al medi natural i la seva complexa gestió es pot comprovar en detall a l'informe conegut com a [Arctic Human Development Report](http://www.svs.is/AHDR/AHDR%20chapters/AHDR_chp%2012.pdf) (http://www.svs.is/AHDR/AHDR%20chapters/AHDR_chp%2012.pdf) realitzat per la Universitat de Lapland a Finlàndia.

El nou escenari reprèn l'esperit de les relacions seculares entre els pobles nòrdics però també és veritat que el caràcter estratègic de la regió no ha desaparegut. Simplement ha passat de centrar-se en la qüestió militar a fer-ho en els recursos i la recerca de noves rutes de navegació. Pel que fa als recursos es constata l'existència de petroli i gas natural a països com Noruega, Rússia i Canadà. D'altra banda, el canvi climàtic podria tenir una influència inesperada en el comerç i la logística. El procés d'augment de temperatures podria fer navegables durant més temps la ruta transatlàntica que discorre pel cercle polar i obrir noves rutes, més ràpides que les actuals, des d'Europa i Amèrica en direcció a Àsia i el Pacífic, el nou eix de l'economia mundial.

Amb aquestes perspectives de futur, cinc països - Canadà, Dinamarca, EUA, Noruega i Rússia- reclamen més territori dins l'Àrtic tot recollint dades geològiques que demostrin fins on arriben les seves plataformes continentals- que és un dels principals arguments en què es basen tipus de reclamacions, segons estableix el dret internacional. Ningú no vol renunciar al control dels recursos i dels corredors de comunicació.

Problemes persistents Després de la caiguda del Mur de Berlín va començar l'estudi i monitorització de l'estat ambiental de l'Àrtic, a través de diversos programes. L'Àrtic ha cridat l'atenció de la comunitat

científica amb organitzacions no governamentals que actuen en aquest terreny com l' [International Arctic Science Committee](http://www.iasc.no/) (http://www.iasc.no/) que té la seu a Oslo.

Avui sabem del cert que la regió pateix problemes ambientals importants com la radioactivitat conseqüència de les proves nuclears que oficialment es van aturar el 1980. La contaminació de metalls pesants i de pesticides com el DDT, usats des de fa més de mig segle, però també de compostos orgànics persistents -COP- produïts a milers de quilòmetres de distància que viatgen a través de l'atmosfera i entren en les cadenes tròfiques de les espècies locals. El gran consum de greix animal multiplica l'efecte nociu dels COP en la nutrició humana ja que la seva concentració és més gran precisament en el greix i els animals àrtics en tenen molt. Cal no oblidar els problemes associats als vessaments de petroli, el risc dels quals s'incrementa a mesura que augmenta l'explotació i el trànsit de vaixells a la zona, especialment si acaben obrint-se les noves rutes.

És real el desglaç? La recerca avança i la hipòtesi del desglaç es va demostrant. El novembre del 2004 es va presentar a la capital d'Islàndia un extens informe conegut com [Arctic Climate Impact Assessment](http://www.acia.uaf.edu/) (http://www.acia.uaf.edu/). Es tracta d'un projecte internacional del [Consell Àrtic](http://www.arctic-council.org/index.php/en/) (http://www.arctic-council.org/index.php/en/) i del [Arctic Science Committee](http://www.iasc.no/) (http://www.iasc.no/) fruit de la col·laboració de 300 científics. Probablement sigui la investigació més detallada feta fins ara sobre els efectes del canvi climàtic en una regió del món.

Les seves conclusions són clares: la temperatura de la regió augmentarà molt més que a la mitjana de la terra i, a partir del 2060, el gel podria desaparèixer completament de l'oceà àrtic durant els períodes d'estiu. Les conseqüències podrien ser desastroses pels ecosistemes de la regió però també, com han apuntat els científics, per a la resta del món si la magnitud del desglaç comporta la pujada del nivell del mar.

La majoria de problemes que té l'Àrtic estan relacionats amb la industrialització, la cursa pels recursos i en el seu moment la cursa d'armaments, uns instruments utilitzats per aconseguir el benestar econòmic i la seguretat. És curiós que l'Àrtic sigui ara l'indicador que ens avisa que potser aquests dos factors estiguin en perill.



Adjunt	Mida
Especial:Finestra al món (https://www.sostenible.cat/sites/sostenible.cat/files/public/migraciudades/img/bannerfinestra.jpg)	21.68 KB

Share 0

Tuit

(https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/noticia/finestra-al-mon-lartic-de-la-guerra-freda-al-desglac-0)

(https://www.sostenible.cat/print/noticia/finestra-al-mon-lartic-de-la-guerra-freda-al-desglac-0)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)



(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat



**Diputació
Barcelona**

(<http://www.diba.cat>)

Arxiu (/arxiu)

Continguts per categoria (/tagclouds/chunk/3)

Continguts per etiqueta (/tagclouds/chunk/1)

Continguts per municipi (/tagclouds/chunk/2)

Avís legal (<http://www.diba.cat/avislegal>)

Contacte (/formulari/contacte)

RSS (<https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=>)



(<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>)



(<http://www.twitter.com/xarxasost>)



(<http://youtube.com/xarxasost>)



([rss.xml](#))